

μικρό γεροντικό
της Μολδαβίας

π. Ιωαννίκιος Μπαλάν

μικρό γεροντικό της Μοΐδαβίας

Πρόλογος
π. Δημήτριος Στανιλοάε

Μετάφραση
Καλλιόπη Σκουτέρη

Επιμέλεια έκδοσης
Βασίλης Αργυριάδης

Ἐν πλω

© Εκδόσεις Έν πλω
Κολοκοτρώνη 49, Αθήνα 105 60
Τηλ.: 210 3226343 - Fax: 210 3221238
e-mail: info@enploeditions.gr
www.enploeditions.gr
www.facebook.com/enploeditions.gr

Α΄ έκδοση: Μάρτιος 2019

ISBN: 978-960-619-036-0

Περιεχόμενα

Πρόλογος	9
Η τράπεζα στο ξέφωτο κι οι αναχωρητές της	15
Η θαυμαστή ιστορία του ιεροδιακόνου Χριστοφόρου του ερημίτου	19
Η μεγαλόσχημη μοναχή Ισιδώρα	23
Ο μεγαλόσχημος μοναχός Ιωάννης ο ερημίτης	27
Ο αναχωρητής Παχώμιος του μικρού μοναστηριού του Προκόβ-Νεάμτς	33
Ο πρωτοσύγκελος Ιωαννίκιος Μορόι ηγούμενος της μονής της Σιχάστρια	37
Ο μοναχός Γαλακτίων Έλιε της μονής της Σιχάστρια	47
Ο μοναχός Παΐσιος Νιχιτένκου της μονής της Σιχάστρια	53
Ο πρωτοσύγκελος Βικέντι Μαλάου της μονής του Σέκου	57
Ο μοναχός Δαμιανός Τσίρου της μονής του Σέκου	69
Ο πρωτοσύγκελος Ιωσήφ Κράσιουν της μονής του Νεάμτς	83

Ο μοναχός Ιώβ Μπουρλάκου της μονής του Νεάμτς	89
Ο μεγαλόσχημος ιερομόναχος Ιωακείμ Πουσκάσου της μονής του Νεάμτς	99
Ο μεγαλόσχημος μοναχός Γεράσιμος Σίργια της μονής του Νεάμτς	103
Η μοναχή Μαγδαληνή Τοφάν της μονής της Αγάπια	115
Η μοναχή Αγάπια Έλιε της μονής της Αγάπια της παλαιάς	119
Ο εξομολόγος Παχώμιος της μονής Σλάτινα	123
Ο αρχιδιάκονος Βαρλαάμ Αργκιρέσκου της αρχιεπισκοπής Μολδαβίας και Σουκεάβα	129
Ο πρωτοσύγκελος Κόνων Γαβριλέσκου Μικρό μοναστήρι της Κοζάνκεα	139
Ο πρωτοσύγκελος Γεράσιμος Πρελιπκάνου της μονής Πούτνα	145
Οι μοναχές Φεβρωνία, Σοφία και Ολυμπιάς Γιουράσκου της μονής του Άγαφτον	147
Ο π. Γεώργιος Λαζάρ ο προσκυνητής	149

Πρόλογος

Αυτό το βιβλίο είναι ο καρπός αδιάπτωτων προσπαθειών του π. Ιωαννικίου Μπαλάν. Διακατεχόμενος από ένα ακόρεστο πνεύμα έρευνας, που άλλωστε προσιδιάζει στη θρησκευτική του κλίση, διέτρεξε κατά μήκος και κατά πλάτος την ευλογημένη χώρα του εις αναζήτηση πνευματικών θησαυρών. Και οι κόποι του ανταμείφθηκαν πλήρως. Μελέτησε και συνέλεξε πολυάριθμα μαργαριτάρια μεγάλης αξίας, προσωπογραφίες και συγγράμματα υψηλής πνευματικότητας των πολλών αγίων μοναχών και αρχιερέων ρουμάνων, οι οποίοι κατά τη διάρκεια των περασμένων αιώνων έζησαν λίγο ως πολύ σ' όλη την έκταση του εδάφους της πατρίδας μας, πράγμα που αποδεικνύει γι' ακόμη μια φορά την πνευματική ενότητα του λαού μας. Όλες αυτές οι ανακαλύψεις συγκεντρώθηκαν υπό τον τίτλο «Μικρό Γεροντικό της Μολδαβίας», μια συλλογή που θα 'πρεπε να κατέχει τιμητική θέση ανάμεσα στα ανάλογα βιβλία άλλων λαών της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

ΜΙΚΡΟ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟ ΤΗΣ ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ

Το μεγαλύτερο μέρος των προσώπων που ξαναζούν μέσα απ' αυτό το βιβλίο αξιώθηκαν μιας ζωής πολύ πνευματικής, μέσα στο πνεύμα του Χριστού· υπήρξαν πραγματικές ενσαρκώσεις της ανείπωτης αγάπης του Θεού και των ανθρώπων. Ζώντας σύμφωνα με το Ευαγγέλιο, η πλειονότητα απ' αυτούς έζησε μέσα στους κόλπους κοινωνικών ομάδων. Άλλοι, απαντώντας σε μια μυστηριώδη κλήση, προτίμησαν να ζήσουν για ένα χρονικό διάστημα σαν αναχωρητές, χωρίς όμως ν' απομονώνονται από τους επίγειους αδελφούς τους. Ξεπερνώντας με μια παραδειγματική αυταπάρνηση τις αδυναμίες και τα πάθη της ανθρώπινης φύσης, όπως επίσης και τους πειρασμούς του διαβόλου, καθένας γνώριζε με τον τρόπο του να συνενώνει την προσευχή με την υπακοή –αυτά τα δύο φτερά της πνευματικής απογείωσης– και μπόρεσε να δώσει συμβουλές, να γράψει και να θεσπίσει κανόνες που μένουν μέχρι τις μέρες μας σαν λαμπρές μαρτυρίες. Χάρης σε ένα ασυνήθιστο πνεύμα θυσίας, αυτοί οι άνθρωποι κατόρθωσαν να ξεπεράσουν τους εαυτούς τους και να γίνουν, όπως φανερώνεται σ' όποιον ξεφυλλίσει αυτό το Πατερικόν, αληθινά

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

πνευματικά υποδείγματα όλων των εποχών. Ένα σημαντικό γνώρισμα χαρακτηρίζει όλους αυτούς τους βίους: η συνένωση σε μια θαυμαστή ισορροπία της αγάπης προς τον Θεό και προς τον άνθρωπο. Έφεραν σε πέρας την υπηρεσία τους μέσα στο πνεύμα του Ευαγγελίου, πράγμα που καταδεικνύει μ' έναν ζωντανό τρόπο ποια ήταν γι' αυτούς η σημασία της αγιότητας και τί ρόλο έπαιξε αυτή με την αφιέρωσή τους στον λαό των πιστών. Αρκεί γι' αυτό να αναφέρουμε μία από τις συμβουλές που έδινε ο Μητροπολίτης Βενιαμίν Κοσκάχι: «Εάν καθένας από μας κάνει ό,τι μπορεί για το καλό της Εκκλησίας, της πατρίδας και της ανθρωπότητας, η πολιτεία, η Πόλις, το κράτος μας δεν θα χαθή». Μέσα σ' αυτό το πνεύμα του μεγάλου ανοίγματος και της ειλικρινούς έκφρασης της αγάπης, του πνεύματος του ιερού και της πνευματικής διακονίας έγινε η σύλληψη και η σύνθεση αυτού του βιβλίου.

Αυτό όμως το βιβλίο είναι διπλά σημαντικό. Ο σκοπός του είναι επίσης να διασκεδάσει την ιδέα (που ήταν διαδεδομένη πέρα από τα σύνορά μας) πως δεν υπήρξε στον τόπο μας μια πραγματική πνευματικότητα που να βιώνεται με μια ολο-

ΜΙΚΡΟ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟ ΤΗΣ ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ

κληρωτική αυταπάρνηση και ένα βαθύ πνεύμα του ιερού. Οι ξένοι αναρωτιούνται συχνά: «Τι προσέφερε ο ρουμανικός λαός ως προς την πρακτική εφαρμογή γενικά του Χριστιανισμού και ιδιαίτερα της Ορθοδοξίας; Ξέρουμε πως η Ορθοδοξία γνώρισε μιαν αξιόλογη ανάπτυξη στην Ελλάδα και στους σλάβους αλλά δεν γνωρίζουμε να έχει γίνει κάτι παρόμοιο στην ιστορία του ρουμανικού λαού. Αγνοούμε τα πάντα για μια πνευματική ζωή των Ρουμάνων – ακόμη λιγότερο δε για μια πνευματική ζωή χαρακτηριστικά δική τους».

Δεδομένης αυτής της τόσο ατελούς γνώσεως της ρουμανικής Ορθοδοξίας, αυτό το βιβλίο αποτελεί έναν αγγελιοφόρο προς το εξωτερικό της αξιοσημείωτης και μοναδικής πνευματικότητας της ρουμανικής Εκκλησίας, που εκδηλώθηκε σ' ένα υψηλό επίπεδο, με μεγάλη ένταση και δίχως ασυνέχειες, τόσο στο πεδίο της προσωπικής τελείωσης όσο και σ' αυτό της πρακτικής ανταπόκρισης στις πνευματικές ανάγκες του λαού. Ο αναγνώστης αυτού του βιβλίου θα 'χει τη δυνατότητα να βεβαιωθεί πως ο ρουμάνικος λαός επέδειξε και στο πεδίο της θρησκευτικής εμπειρίας μια πλατειά και εντυπωσιακή πνευματική δύναμη, που συγκε-

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

κριμενοποιήθηκε τόσο με την εμφάνιση ορισμένων εξαίρετων, διακεκριμένων διακόνων του Θεού, όσο και με την έμπρακτη παραδειγματική αγάπη προς τον πλησίον. Διαβάζοντας αυτό το βιβλίο, θα διαπιστώσει κανείς πως στους κόλπους του λαού μας, που ζωογονείται από την πίστη, η δύναμη των Ευαγγελίων εκδηλώθηκε με εντυπωσιακό τρόπο προς αυτές τις δύο κύριες κατευθύνσεις, δηλαδή την καθαρή αγάπη του Θεού, που εκφράζεται μέσα στην προσευχή και στο πνεύμα της αγιότητας, και την αγάπη προς τον πλησίον. Οι δύο αυτές αγάπες προέρχονται από την αγάπη του Θεού Πατρός, που απέστειλε τον Υιόν του στον κόσμο, ώστε δια της θυσίας και του θανάτου Του να μας ελευθερώσει από την αμαρτία.

Το παρόν Γεροντικό αποτελεί το βιβλίο μιας αξιοσημείωτης πνευματικής εμπειρίας την οποία αποδεικνύουν οι πράξεις των πολυπληθών υπηρετών της ρουμάνικης Ορθοδοξίας, και που αντανakλά έτσι την ιδιαίτερη λάμψη της πίστης που ζωογονεί τους πιστούς της Εκκλησίας μας.

† Πατήρ Δημήτριος Στανιλοάε
Ομότιμος Καθηγητής Θεολογίας

| Μοναστήρι της Σιχάστρια, 1655

Η τράπεζα στο ξέφωτο κι οι αναχωρητές της

Το μονοπάτι που οδηγεί από το μοναστήρι της Σιχάστρια στο μοναστήρι της Αγάπιας διασχίζει μια ορεινή τοποθεσία, όχι τόσο πυκνόφυτη, που ονομάζεται μέχρι τις μέρες μας «Η τράπεζα στο ξέφωτο». Και ιδού ο λόγος αυτής της ονομασίας...

Σ' αυτή εδώ την τοποθεσία πέρασαν μέσα από τις δοκιμασίες του ασκητικού βίου, για πολλούς αιώνες και μέχρι το τέλος του 1890, πολυάριθμοι έμπειροι αναχωρητές. Προέρχονταν από τα κοντινά μοναστήρια της περιοχής, όπως του Νεάμτς, του Σέκου, της Σιχάστρια και ζούσαν μέχρι τον θάνατό τους κάτω από την πνευματική καθοδήγηση ενός Πνευματικού.

Ποια ακριβώς ήταν τα έργα αυτών των ερημιτών που είχαν φύγει μακριά από τον κόσμο, παραμένει μέχρι σήμερα λίγο-πολύ άγνωστο. Καθένας απ' αυτούς είχε το κελί του, όσο το δυνατόν πιο μικρό και απομακρυσμένο από των

ΜΙΚΡΟ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟ ΤΗΣ ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ

άλλων. Στο κέντρο του ξέφωτου ήταν το κελί του Πνευματικού, μια ξύλινη μικρή εκκλησούλα, μερικά οπωροφόρα δένδρα και ανάμεσά τους μια σειρά από μακρόστενα τραπέζια.

Οι αναχωρητές αφιέρωναν τις ημέρες και τις νύκτες τους στις ιερές ακολουθίες, στις νηστείες και στις μετάνοιες. Κάθε μέρα διάβαζαν το Ψαλτήρι ολόκληρο, τις επτά ακολουθίες της ημέρας και έκαναν μέχρι και χίλιες μετάνοιες λέγοντας την ευχή του Ιησού. Ανάμεσα στις ώρες της προσευχής καταγίνονταν με την ανάγνωση της Αγίας Γραφής και των Πατέρων της Εκκλησίας. Και κατά τη διάρκεια της ημέρας, σαν διάλειμμα, καλλιεργούσε ο καθένας τους ένα μικρό κομμάτι γης γύρω από το κελί του και μάζευε ξύλα για τη θέρμανσή του, όπως επίσηςμανιτάρια και φρούτα για την τροφή του. Καθ' όλη τη διάρκεια της εβδομάδας δεν μιλούσαν μεταξύ τους. Οι πιο αδύνατοι απ' αυτούς έτρωγαν το βράδυ μετά την δύση του ηλίου ξερό ψωμί και λίγα λαχανικά.

Μερικοί δεν έτρωγαν παρά μόνο την Τρίτη, την Πέμπτη, το Σάββατο και την Κυριακή, ενώ οι πιο ασκητικοί δεν έτρωγαν τίποτε μέχρι το Σάββατο, οπότε τελούσαν τη Θεία Λειτουργία και

Η ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΤΟ ΞΕΦΩΤΟ ΚΙ ΟΙ ΑΝΑΧΩΡΗΤΕΣ ΤΗΣ

κοινωνούσαν όλοι. Το ίδιο γινόταν και την Κυριακή. Μετά τη Λειτουργία γευμάτιζαν όλοι μαζί καθισμένοι γύρω από τα τραπέζια της αυλής. Μετά έψαλλαν ύμνο προς τη Θεοτόκο, έπαιρναν την ευλογία του Πνευματικού και χωρίζονταν αδελφικά.

Σ' αυτόν λοιπόν τον τόπο έθεσαν τον εαυτό τους υπό τον ζυγό της μοναχικής ζωής πολύ φημισμένοι πνευματικοί πατέρες. Σ' αυτούς προσέτρεχαν από τα βάθη του δάσους οι ερημίτες μοναχοί για να ζητήσουν συμβουλή. Δεκάδες αναχωρητές έρχονταν σ' αυτό το ξέφωτο, τρεις φορές το χρόνο (τα Χριστούγεννα, το Πάσχα και την Πεντηκοστή) για να εξομολογηθούν, να τελέσουν τη Θεία Λειτουργία και να μοιραστούν ένα γεύμα. Στη συνέχεια καθένας επέστρεφε στο ερημητήριό του.

Μνημύρια του παρελθόντος βλέπει κανείς ακόμη και σήμερα: κάποια ερειπωμένα κελιά και μερικά οπωροφόρα δένδρα...